

Riigikogu kultuurikomisjoni istungi protokoll nr 8

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 12. juuni 2023

Algus 11.10, lõpp 13.20

Juhataja: Heljo Pikhof (esimees)

Protokollija: Merje Noorlind (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Vadim Belobrovtsev, Helle-Moonika Helme, Mart Helme, Ester Karuse, Liina Kersna, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali, Tanel Tein

Komisjoni ametnikud: Urvo Klopets (nõunik-sekretariaadijuhataja), Silja Tammeorg (nõunik)

Kutsutud: Kollektiivse pöördumise esindajad: Karin Madisson, Aivar Haller, Pille Kaisel, Püü Polma, Maris Altmann, Aimar Roomets, Daile Kürsa;
haridus- ja teadusminister Kristina Kallas ning ministri abi Daniel Kõiv (2. päevakorrapunkt);
Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu esimees Rein Veidemann, juhatuse esimees Erik Roose, juhatuse liige Tiina Kaalep (3. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Kollektiivne pöördumine "Palume tagada tugevate maakoolide ja maaelu säilimine!" (1-6/23-82/1)
3. Eesti Rahvusringhäälingu kultuuri- ja haridussaadete osakaal ja roll programmis
4. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu kultuurikomisjoni nädala (12.06.2023-18.06.2023) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 12.06.2023 kell 11.10

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Kollektiivne pöördumine "Palume tagada tugevate maakoolide ja maaelu säilimine!" (1-6/23-82/1)
3. Eesti Rahvusringhäälingu kultuuri- ja haridussaadete osakaal ja roll programmis
4. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 13.06.2023

1. Kõrgharidusseaduse muutmise seaduse eelnõu (9 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
2. Keeleseaduse ja ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu (20 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
3. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Vadim Belobrovstsev, Helle-Moonika Helme, Mart Helme, Ester Karuse, Liina Kersna, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Heljo Pikhof, Margit Sutrop, Kadri Tali, Tanel Tein).

2. Kollektiivne pöördumine "Palume tagada tugevate maakoolide ja maaelu säilimine!" (1-6/23-82/1)

Karin Madisson tutvustas komisjonile kollektiivset pöördumist (lisa 1). Madisson andis teada, et lisaks kollektiivsele pöördumisele on komisjonile edastatud ka täiendatud pöördumine (lisa 2).

Aivar Haller lisas, et 1990-2020. aastatel viisid soomlased läbi põhjaliku riigi poolt tellitud uuringu. 30 aasta jooksul suleti praktiliselt 93 % maakoolidest. Täna on jõutud põhikoolide tasandil 1993. aasta põhikoolide arvuni, e 276 põhikooli. Halleri sõnul on fakt, et majanduslikult oodatud tulemust Soomes ei tekkinud ning lisaks toimub 5-8 aasta jooksul kultuuriline hääbumine. Kultuuri saab säilitada ja evida ainult maal, mistõttu maaelu peab olema prioriteedina esile tõstetud.

Pille Kaiseli sõnul teeb muret, et maakoolide sulgemisotsused on vastuolus Eesti haridusvaldkonna arengukavaga. Kaiseli sõnul võiks olla mehhanism, et riik saaks võimalusel sekkuda, kui plaanitav otsus ei ole riiklike arengudokumentidega kooskõlas.

Karin Madissoni sõnul teeb murelikuks, et otsuste puhul puudub kaasamine. Lisaks, Eesti omavalitsuste haldusreform on viinud selleni, et kohalikud omavalitsused ei tee koostööd. Tehakse vaid seda, mis on oma piirkonnale kasulik. Madissoni sõnul tuleks drastiliste otsuste puhul kaasata protsessi ka Haridus- ja Teadusministeerium.

Muret teeb ka tulubaasi jagamine, e teise elukoha küsimus. Näiteks Varbla piirkonna inimestest 80 protsenti elab ametlikult hoopis mujal. Kuna kahte elukohta ei ole võimalik määratleda ning ka tulumaks ei jagune selle alusel, eelistatakse ametliku elukohana pigem paremaid soodustusi pakkuvaid omavalitsusi.

Pöördujad tõid maakoolide sulgemisel tekkiva probleemina välja ka laste vaimse tervise küsimuse. Maakoolide sulgemine on tagajärg, mitte esialgne probleem ning juurprobleem on riiklikus omavalitsuste rahastusmudelil. Koolide sulgemise otsus on pärssinud tugevasti ettevõtluse arendust. Ettevõtjate seisukohalt on maapiirkonnal põhikooli väga vaja, kuna see hoiab noored pered maal, st kui on inimesi, siis on ka ettevõtlus. Lisaks teeb murelikuks, et lapsed on objekti staatuses ning nende käest keegi arvamust ei küsi. On vaja evida demokraatiat alates kooli ja kogukonna tasandilt.

Kristina Kallas tänas pöördujaid konkreetsete ettepanekute eest. Ministri sõnul on Eestis tekkinud koolivõrgu korraldamisel tänane olukord, kuna puuduvad dokumendid, mis ütleksid, mis on hea kool või hea haridus. Koolivõrgu otsused tehakse piltlikult öeldes küttearvete ja valla eelarve põhisel. Ka põhikooli- ja gümnaasiumiseadus ei sõnasta hea kooli või hea hariduse mõõdikuid. Ainukene hariduse kättesaadavuse mõõdik on koolitee pikkus. Ministri sõnul on jõutud etappi, kus tuleb sõnastada, mida tähendab hea kool ja hea haridus ning kas selle mõõdikuks on põhikooli lõpueksamid, koolitee pikkus vms.

Minister lisas, et välja töötamisel on rahastusmudel 6-klassiliste koolide jaoks selleks, et tagada kodulähedane põhiharidus. Ettepanekud valmivad juulikuu jooksul. Seoses Lääneranna valla juhtumiga on välja tulnud regulatsiooni puudujäägid. Tegemist on Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) juhendmaterjaliga koolide pidajatele, milliste protsessidega on võimalik kooli avada või sulgeda. Ministri sõnul on need juhendmaterjalid üldsõnalised ning

ei sätesta piisavalt laste õiguste kaitset selles protsessis. HTM-i õigusosakond on saanud ülesande laste õiguste seisukohalt juhendmaterjalid üle vaadata. Kui minnakse otsustama kooliastmete või kooli sulgemist, tuleb üle vaadata, kuidas on selles protsessis tagatud laste õigused haridusele. Minister avaldas lootust, et nimetatud juhendmaterjalid saavad täiendatud esimesel võimalusel.

Minister tõi kolmanda teemana välja omavalitsuse tulubaasi teema. Kokkuhoid hariduskuludelt ei ole ainult omavalitsuse tulubaasi küsimus. On näiteid, kus omavalitsuse tulubaas on korralik, aga kokkuhoidu minnakse siiski tegema kogukonna kõige nõrgemate, e laste arvelt. Ministri sõnul võiks olla lahenduseks piir, mille puhul saab öelda, et koolipidaja (vald või linn) on omapoolse kohustuse täitnud, enne kui ta läheb midagi kärpima või mujale investeerima. Minister tõi näite, kus koolid pannakse kinni, aga samal ajal tehakse investeeringud näiteks mõisaköögi renoveerimiseks, jalgratta teedeks jne. Tuleks leida viis reguleerida õiguslikult nii, et kõigepealt kaetakse hariduskulud ning alles siis muud kulud. Praegu puudub regulatsioon, mida tähendab hariduse katmise kohustus..

Minister tõi teemana välja ka riikliku sekkumise omavalitsuste autonoomiasse. Kooli pidajad on nii omavalitsused kui ka erasektor ning riik ei saa pidajate otsustesse sekkuda. Teema on esile kerinud nii koolide sulgemise kui ka eestikeelsele õppele ülemineku puhul. On tegemist suure küsimusega, kust läheb koolipidaja autonoomsus ning õigus teha otsuseid, versus riigi kohustus lastele haridust pakkuda. Minister sõnas, et temal sellele küsimusele vastus puudub ning pigem on tegemist küsimusega erakondadele ning Riigikogule. Teema võiks viia täiskogusse ning arutada seda oluliselt tähtsa riikliku küsimusena (koolide pidamine, koolivõrk, maakoolid, riigi roll ja vastutus). Minister lisas, et Riigikontrolli audit eestikeelsele õppele üleminekul tõi välja suure takistusena, et riigil ei ole peale järelevalve ühtegi sekkumismehhanismi ei kooli juhtimisse ega muudesse otsustesse.

Tõnis Lukas viitas pöördujate slaidides toodud tulpdiagrammile õpilaste arvu kohta ning lisas, et ei ole selles osas liiga optimistlik. Eelmisel aastal oli 11 500 sündi ning käesolev aasta ei tule tõenäoliselt parem. Lisaks, ka sisemigratsioon on prognoositust keerulisem. Kui oleks võimalik sisemigratsioon tagasi pöörata, siis Eesti elanikkonna üldine langus tuleb koolis juba kuue aasta pärast ning lasteaias veel varem. Lukase sõnul peaks võitlus piirkondade ja tasakaalus Eesti pärast olema kogu riigi asi.

Tasandusfondi puhul on riigil tegelikult meede olemas. Lukas soovitas HTM-il jõuliselt Rahandusministeeriumilt nõuda 2016. aasta meetme (tagamaalisuse koefitsient) üle vaatamist ning ümberjagamist.

Lukase arvamus kohaselt peaks riik sekkuma ka põhikooli kolmanda astme puhul. Olukord on sisemigratsiooni tõttu läinud nii hulluks, et riik peab võtma endale võimaluse rääkida kaasa ning valima üldises plaanis välja ka põhikooli kolmandad astmed. Kui perekond peab sõidutama 7. klassi lapse mujale kooli, siis paneb ta auto või bussi peale ka pere nooremad lapsed. Oluline on kodulähedane põhikool ning riik peaks sellekohaseid pingutusi tegema. Lukase sõnul on aeg-ajalt vastavaid instrumente loodud, aga neid ei ole rakendatud.

Margit Sutropi sõnul näitavad kõik uuringud, et erinevad mitte nii palju koolid, kuivõrd õpetajad. Sellest tulenevalt tegi Sutrop ministrile ettepaneku rääkida edasi hea kooli ja hea õpetaja mudelist ning see tugevamalt aluseks võtta. Sutrop lisas, et HTM rahastab alates aastast 2011 riikliku väärtusprogrammi raames hea kooli ja lasteaias mudeli väljatöötamist. Eetikakeskus on seda mudelit koostööpartneritega aastaid arendanud. Kogemust saaks kasutada ning võtta riiklikult vastu hea kooli mudel, mille alusel siis otsuseid teha. Hea kooli mudel sisaldab juhtimist, koolikeskkonda, õppe- ja kasvatustööd, koostööd ning häid suhteid (mudel kättesaadav www.eetika.ee).

Sutrop tõi positiivsena välja ka mõtte tulumaksu jaotumisest teise elukoha järgi. Taolised mudelid töötavad edukalt näiteks Saksamaal ja mujal. Tervitatav on vajadusel ka riiklik sekkumine. Riik ei peaks koole üle võtma, vaid esitama nõudmisi ja ka abi pakkuma. Maakoolide sulgemine on ring, mis omakorda põhjustab inimeste lahkumise maapiirkonnast. See on nii ettevõtluse, kui ka erinevate teenuste osutamise võtmeküsimusi.

Signe Kivi nõustus pöördujate ettepanekuga, et maakooli mudel ei pea olema linnakooli koopia. Samas, ühel hetkel soovivad lapsed edasi minna põhikooli ning kvaliteedi käärid ei saa siiski liiga suured olla.

Kivi sõnul on oluline ka tulubaasi teema. Eesmärk on, et investering läheks küll haridusse, aga kohalikul omavalitsusel on ka muid prioriteete, kuhu rohkem investeerida.

Ukraina pered oleksid üks võimalus mitmekesistada maakoolide kollektiivi. Väikeses koosluses oleks eesti keele omandamine tõhusam nii lastele kui vanematele. Kahjuks ei soovita valdavalt väikestesse kohtadesse minna.

Kivi viitas haridusnimeste, koolide ja lastevanemate konfliktidele ühiskonnas ning küsis, kas on mingigi võimalus, et lähedal asuvad väikesed maakoolid teevad tõsist koostööd, pigem sõidavad õpetajad kaugemalt kooli kui õpilased, mitmel koolil on üks ja tugev juht jne.

Pille Kaisel kinnitas, et õpetajad sõidavad kooli, kuid esimeses kahes kooliastmes on see füüsiliselt päris keeruline. Pigem peaks igal koolil olema juht, sest sellisel juhul on ta ka 100 protsenti n-õ kohal. On näiteid, kus mitmete koolide ühe juhtimise alla viimine on koolijuhile liiga suur koormus. Ei ole jätkusuutlik igal aastal uut juhti otsida.

Helle-Moonika Helme tegi ettepaneku keskenduda olulise tähtsusega riikliku küsimuse puhul pöördumises toodud küsimusele, mitte küsimusele, mis on hea kool jne. Vastasel juhul kukub maakoolide temaatika jälle arutelu alt välja.

Mart Helme arvamuse kohaselt on arutelul kõlanud jutt (kaasame, arutame ja analüüsime) bürokraatlik lähenemine. Pöördumine puudutab lapsi, nende vanemaid ja õpetajaid, kes täna ei tea, mis neist järgmisel kooliaastal saab. Pöördumises toodud konkreetne küsimus tuleb lahendada koheselt ning üle-eestiliselt. Küsimus on Eesti Vabariigi valitsuse lahendada. Haridus- ja teadusministri kohustus on valitsuses selgeks teha, et tegemist on riigi ja rahvuse tuleviku küsimusega. Vastasel juhul pannakse järgmisel või ülejärgmisel aastal kinni nii Metsküla kool kui ka teised sarnased maakoolid. 1991. aastal suutis Eesti Vabariik kasinates tingimustes taastada piirivalve ning üleval pidada kõiki koole. Täna Euroopa Liidu viljastavates tingimustes kahjuks laste ja vanurite jaoks raha ei leidu. Helme sõnul on midagi ikka väga valesi ning tuleb analüüsida hoopis seda olukorda ning lahendus leida.

Kristina Kallas sõnas, et hetkel puudub riigil võimalus koolide sulgemise puhul sekkuda.

Heljo Pikhof tegi ettepaneku käsitleda sügisesel istungjärgul pöördumises toodud teemat – tagada tugevate maakoolide ja maaelu säilimine – olulise tähtsusega riikliku küsimusena.

Otsustati:

2.1. Korraldada sügise istungjärgu alguses tugevate maakoolide ja maaelu säilimise teemal olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu (konsensus: Vadim Belobrovtsev, Helle-Moonika Helme, Mart Helme, Ester Karuse, Liina Kersna, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Heljo Pikhof, Margit Sutrop, Kadri Tali, Tanel Tein).

3. Eesti Rahvusringhäälingu kultuuri- ja haridussaadete osakaal ja roll programmis

Heljo Pikhof avas päevakorrapunkti arutelu, mille ajendiks on kultuuriavalikkuse pöördumine (lisa 1) süvakultuuri säilimise pärast. Pöördujad avaldavad muret saadete

"Ööülikool" ja "Plekktrumm" jätkumise ning kultuurikajastuse üle rahvusringhäälingus laiemalt.

Rein Veidemann sõnas sissejuhatuseks, et pöördumises toodud mure saate „Plekktrumm“ jätkamise osas on lahendatud ning tegemist oli vaid infomüraga. Saade jätkub sügishooajal. Veidemann lisas, et kultuurisaadete osakaal on Eesti Rahvusringhäälingu (ERR) programmis kasvanud ning andis ülevaate kultuuri- ja haridussaadete osakaalust ja rollist programmis (lisa 2). Kultuurisaadete osakaal on tegelikult kasvanud ning 2021. aastal loodud kultuuritoimetuse eelarve on ülejäänud eelarvest eraldi. Veidemann tegi ettepaneku uue riikliku programmi – Eesti kultuuri klassika – käivitamiseks.

Tiina Kaalep lisas, et ERR ei ole plaaninud saadet „Plekktrumm“ lõpetada. On kahetsusväärne, et toimunud arutelu on poolikul moel avalikkuse ette jõudnud.

Signe Kivi avaldas arvamust, et Eesti Televisiooni kultuurisaated on viimasel ajal omandamas n-ö ringvaate formaati. Kivi viitas üleminekule eestikeelsele õppele ning küsis, kuidas ERR planeerib sellele riiklikult tähtsale pikaajalisele protsessile kaasa aidata.

Erik Roose kinnitas, et ERR hoiab protsessil silma peal ning on huvitatud sellel teemal kaasa mõtlema ja tegutsema. Hetkel on ERR-i natukene tagasi hoidnud asjaolu, et ei ole teada, kuidas protsess täpselt käima hakkab. Roose lisas, et näiteks koroonaja ajal tegi ERR hariduse vallas erinevaid saatesarju, et noorte isoleeritust natukenegi vähendada. Kulutati üsna märkimisväärseid summasid selleks, et hankida vastavat sisu ka teistelt tootjatelt. Roose sõnul on ERR juhatus koos nõukoguga arutanud, et omades erinevat kriitikat, võiks süvakultuuri ja kirjanduse kriitikat hoopis rohkem olla. Hetkel töötavad nii ERR juhtkond kui ka tegijad n-ö pimeduses ning kriitika tuleks asjale kasuks. Roose lisas, et pidevalt analüüsitakse viimase kolme hooaja vaatajate-kuulajate trende. Kui trendis avastatakse vaataja-kuulaja huvi langusi, siis seda arutatakse koostöös toimetuse juhtidega.

Margit Sutropi sõnul on ERR näol tegemist avalik-õigusliku juriidilise isikuga, kelle on nõukogu ning kultuurikomisjon ei peaks arutama saadete formaati ja sisu. Sutrop sõnas, et Eesti Rahvusringhääling peab seisma eesti keele ja kultuuri arendamise eest ning tundis huvi, kas ERR-i nõukogu on seda teemat arutanud. Ühtlasi soovis Sutrop teada, milline on ERR seisukoht intellektuaalse omandi üldise korraldamise küsimuses ning kas on tekkinud probleeme, mida Riigikogu peaks seadusandlikus mõttes üle vaatama.

Tiina Kaalep selgitas, et ringhäälingus on ainult üks juhtum või juhtumite kobar, mis puudutab saadete pealkirja ja kaubamärkidena kaitsmist (saade „Ööülikool“). Kaubamärgi kaitsmise protsess on avalik ning jälgitav Patendiameti veebilehel. "Ööülikooli" sari lõppes saadet tootva äriühingu ja ERR-i vahelise kaubamärgi omandiõiguse vaidluse ja sellest tulenenud erimeelsuste tõttu juba 2022. aastal. Kaalep lisas, et tänaseks on ERR kaitsnud rohkem kui 50 saate nime kaubamärgina.

Kadri Tali sõnul on ERR-il tohutu mõju. Kultuuriavalikkus on mures oma tuleviku pärast, kuna ERR on nende häälekaja. Tali sõnul on kurb, et on jõutud olukorda, kus süvakultuuri esindajad kardavad oma eksistentsi pärast.

Tõnis Lukase sõnul tunnevad muret need inimesed, kes vajavad pikemaid süvenemist nõudvaid ning nõudlikke saateid, mille loetelu järjest väheneb. Taoliste saadete tarbijate, n-ö gurmaanide jaoks, ei ole tegemist ainult kultuurilise info ja -elamusena, vaid võimalus nende elamuste üle mõelda. Saade harib inimest selliselt, et ta mõtleb koos õpetlastega kaasa. Lukas pidas oluliseks, et nimetaud žanr jääks ERR-i, mis on ka kultuuriavalikkuse mure.

Erik Roose kinnitas, et ETV 2 kanalil on iga päev kõige paremal ajal (*prime time*) üks

kultuurisaade, mis eeldab süvenemist. Roose lisas, et aasta tagasi tehti ERR-is otsus ning viidi ETV ja ETV2 kanalite peatoimetajate ametikohad kokku just seetõttu, et oleks võimalik üheselt kultuurisaateid jagada. Selle tarbeks viidi ka AK ETV 2 kanalisse, et kultuurivööndist huvitatud tarbija ei peaks AK-d vaadates kanalit vahetama.

Heljo Pikhof juhtis tähelepanu, et istungi aeg saab otsa ning tegi ettepaneku pikendada istungit kuni päevakorrapunkti ammendumiseni.

Komisjon nõustus ettepanekuga.

Liina Kersna sõnul ei tohi Riigikogu liikmed sekkuda rahvusringhäälingu programmi, rääkimata konkreetsete saadete tasemest. Kersna sõnul on kultuuriavalikkuse pöördumine tähtis, kuid Riigikogu peaks tegelema hoopis ringhäälingu rahastamise süsteemiga, kuna enamus haridussaadetest viiakse läbi Euroopa Liidu lisarahastuse alusel, mitte Eesti riigieelarvelisest rahastusest. Kultuuriavalikkuse pöördumine on märk sellest, et Eesti kultuur on hoitud ning muutusi märgatakse.

Mart Helme avaldas arvamust, et kultuuriavalikkuse pöördumise on põhjustanud kaks tendentsi, milleks on lämmatav kommertsialiseerumine ja selle surve ning liberaalse lauspropaganda ilmumine praktiliselt kõikidesse saateformaatidesse. Eesti kultuuritegijatele jääb sellest mulje, kas nad üldse enam sõna saavad. Helme sõnul ei sekku komisjon saadetes ja programmi ning avaldas soovi, et ERR juhatus ja nõukogu võtaksid pöördumise aluseks ning mõtleksid, kas midagi on viltu läinud. Helme lisas, et ERR-ile on eraldatud maksumaksja raha selleks, et ta teeks Eesti kultuuri ning võimalusel palju süvakultuuri saateid.

Erik Roose avaldas arvamust, et Kultuuriministeeriumi kompass on viimastel aastatel hajunud kõikvõimalikesse suundadesse. Raha pihustatakse ning sageli on seal juures ka tugev annus propagandistlikku- ja soovmõtlemist, mis on topelt kahetsusväärne. Roose lisas, et heas mõttes rahapuudus sunnib mõtlema, kas kõiki headel aegadel tehtud kulutusi on mõistlik teha. Roose sõnul on kultuuri- ja arvamismaastiku paljusus viimastel aastatel paranenud ning selle parandamisega tegeldakse igapäevaselt.

Vadim Belobrovstev küsis, milline on ERR juhtkonna vastus kultuuriavalikkuse pöördumisele.

Erik Roose vastas, et ERR nõukogu esimees on kultuuriavalikkusele vastanud avalikult oma arvamuses (10.06.2023).

Rein Veidemann kordas, et saade „Plekktrumm“ jätkub ning hetkel käib saate sügishooaja ettevalmistamine.

Tiina Kaalepi sõnul lõppes "Ööülikooli" sari saadet tootva äriühingu ja ERR-i vahelise kaubamärgi omandiõiguse vaidluse ja sellest tulenenud erimeelsuste tõttu juba 2022. aastal. Hetkel luuakse uut formaati ning lastesaade on juba tehtud.

Helle-Moonika Helme sõnas, et ERR saab suure osa oma rahast riigieelarvest ning küsis, kui palju on kõrvalt tulevat lisaraha, mis samuti programme ja propagandat mõjutavad.

Erik Roose vastas, et lisaraha suurusjärg on u miljon eurot aastas ning sõltub aastakäigust, st umbes 2,5 protsenti kogu eelarvest. Roose ei nõustunud, et see määrab programmi sisu propaganda suunas. Roose kinnitas, et kõikides sihtfinantseerimise- või toetuslepingutes on alati ERR-i poolne lause, et toimetused on oma otsustustes vaba. Roose sõnul on probleem pigem selles, et üldine tonaalsus oleks see, et kõigi hääl oleks võrdselt kuulda.

Heljo Pikhof tänas osalejaid arutelu eest.

4. Info ja muud küsimused

Istungiaja lõppemise tõttu jäi päevakorrapunkti arutelu ära.

(allkirjastatud digitaalselt)
Heljo Pikhof
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Merje Noorlind
protokollija